

ViikAL.T. 19.

NOORSOO AJAKIRI

III. AASTAKÄIK

№ 3

JÕULUKUU MCMXX

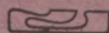
Detsember

TARTUS

Sisu.

Kaks luuletust. J. Ritseson	lhk. 67
Helged unenäod. Novell. H. Perandi	" 68
Nääliken. H. Reinvald	" 71
Seltskond. Goethe järele tõlk V. K.	" 71
Olympia mängud. J. Torvelainen	" 72
Dr. Matti Helenius-Seppälä †. V. Ernits	" 73
Kirjad Pärnust. V. B.	" 75
Keskkooliõpilaste spordiringid. A. P.	" 77
Viljandi Õpurite ekskursioonid kevadel 1920.	" 80
Tervitus Norrast	" 81
Sport	" 81
Teaater	" 85
Ajakirjandusest	" 85
Noorte ajakirjandus	" 86
Kroonika	" 87
Karskuspühad. J. Rosental	" 89
Ülesanded	" 93
Vastused № 1. ilm. ülesandeile	" 94
Teadaanded	" 95
Kirjavastused.	

UUDISMAA.

NOORSOO AJAKIRI.

KOLMAS AASTAKÄIK.

№ 3.

TARTUS
JÕULUKUUL MCMXX

J. RITSESON.

Kaks luuletust.

All õhtutaeva.

*All õhtutaeva veretavat laiku
Kuis lumisiidil sulab kiirtelang
Kui niraks väljul vaeval kuldhurmsset vaiku.
Ja sinihämaras kuu hõbe sang
Kurbpalgel igavene naeru tardund mäng.
Et raske kõike kanda, olla ilu vang
Mil ilm üks suur, hellpehme vaeval säng
Kui kutsub heitma padjulisse hõlma;
Eel maja lume kihistik kui õite hang
Mind meelitab, mu põhimaiset südand julma.*

1918.

Lumises metsas.

*Kõik kohad vaeval. Kui haldund vahus
End oksad painutavad kooris alla
Õrnhelges varjesina hebenevas kahus.
Ja pudeb päikseroose koldseid alla
Et naerda sädelevas bronksi jahus.
Kõik ihad heita tahaks endast ära valla,
Et saaks kui lumi. Imelikus rahus
Kesk sinisädeluste hõbe halla,
End painutin ma puude valenevas lahus
Ja suudlin kuumalt lume hebenevat talla.*

1918.

Helged unenäod!

Novell.

Tuled põlesid, virvendas saal, mürises muusika. Oli palju paljaid käsi ja rindu, väikesi vilkuvaid põlvi ja tillukesi jalgu.

Oli palju siniseid, musti ja muid silmi. Nad kiirgasid, kui lõikavad tulililled, särasid ja vilkusid kireva spektride reana, pilduden edevalt ja küllusen endi ümber nilpsavaid sädemeid, kui kumisevast kuld-karrast kurrutud teri.

Näod õhetid ja naersid pünaste päikestena. Avanesid ja liikusid moonpunased huuled, rääkiden mõttetuid, kirglikun rütmin hüplevaid sõnu, mis põimusid väriseva tembrina orkestri mürtsuvasse mürinasse.

Konfette vikerkaar sätendas virvendavan aroomin. Üksikud hõied lendlesid kergeina liblikaina ja heljusid parketile kui pudeneva roosi õhukeseid helved!

Tantsiti. Paarid heljusid . . .

Oli midagi nõiduslikku, võluvut sellen hüplevan ringin. Tundus, kuidas mingi teravmaitseline viin valgus hurmava nõiajoana üle saali, tungis ihara mürgina muidu nii hallese ja külmand hingisse, et nad põlesid, kui tõrvased tunglad.

Eino, sirelsilmine luuletaja tantsis . . .

Hoidis kaenlan mustajuuselist daami indiigosinisen asuur kleidin, vaadaten selle silmi, mis helisesid kullerkupulist naeru.

Ah, need sinisirelised silmad ja need kullerkupused naerud!

Taas õitsete minu nähen ja kuljute minu kuulden!

Taas õitsete!..

Eino naeris, ning sillerdas daam, et oli, nagu pakataks nende huulil koitroosad ning ehahellad metsroosid, kireva mesilaste parve lennaten sinisesse õhku.

Luuletaja rinnal oli aster, raske ja luikvalge, mille helved helkisid hõbenarmaina!..

Daam:

„Teie armastate astrid?!“

„—Ja!—“

Eino vastas, silmi ilme muutuden veel sügavamaks ning kummalisemaks, et pudenid neis sirelid, ning puhkesid kevadised lumililled ning tumesinised kalmused!..

Nägi:

. . . Hella, eeterlise, intiimhelge valguse paitaden kiirgasid kaks suurt ja halli silma hõrnan salapärasen hiilgusen. Olid sügavad, et võis uppuda nende põhjatuste taevasse.

Nood olid tema kuldjuuselise Naima silmad.

Mäletas:

See oli siis, kui aian suudlid üksteist suured valged astrid . . .

Kõnnsid läbi aia . . .

Kahekesi!

Naima:

— „Astrid õitsevad!“ . . .

Siis ühe valge lille murdis ja Einole pani rinda.

Silmad aga olid suured, sügavad . . .

Olid kurvad . . .

Silmad olid suured ja kurvad! . . .

— Tänas. — Siis rääkis talle lillist, mis kaunimad, kui ialgi on puhkend helgen päikese kullan, mis õitsend suviööde unistavan ämarusen, kuu kumaden ja tähte väriseden, ööpikute laulden ning jaanikute ja virvatulede hiilgaden.

Need lilled olid veetlevamad noist, mis kunagi kasvand mägedel, mille lumisil harjul päikese tõusten ja laskuden lastena ärmastavad viibida rooshellad pilved; need olid ilusamad noist, mis kunagi on õitsend laulvain orgen ning uhkand lailavi laini turjal . . .

Need olid lilled, mis õitsesid „tema“ silmin. Neil lillil oli tema õitsev hing, salapärane kui lainetavad varjud kuuvalgel nõmmel.

Korraga käis värin läbi aia:

Puie ladvad kahisid. Astrid noogutid sügavamini endi raskeid, lumiseid päid.

„Kuuled?“ küsis Eino.

„Ah?!“

„Astrid suudlevad üksteist!“

Naima:

„Ainult astrid? . . .“

Silmad aga olid suured, sügavad!

Olid kurvad . . .

Silmad olid suured ja kurvad!

Ent siis kandis Eino tema, väikese nirkikese, läbi õiten lillede.

Olid heinamaal

Päike paistis. Mõõda taevast kihutid hangelised pilved.

Tema ees põlvitas Eino, ning kõrjas talle tillukesi käokirjatisi pihku!

Riputas neid kirju helmereana naise kaelale ning käsivarsile; pildus neid tema juustesse, kui elavaid konfette.

Naima tõstis käe:

Käokirjatid katsid selle punaste sõsträtana. Siis tõusid lendu parvena.

Naima neres! ..

Rääkis, ta olla seda lapsena sageli teinud: olla oodanud kuningapoega sinisest kaugusest, kes pidi tulema jahisarve heliseden, trum-
mide põriseden ning trompeetide ja pasunate huikuden ja tuututaden.

Oli oodanud kuningapoega!...

Nüüd naerda ta nende lapsepõlve unistuste üle!

Siis aga muutus korraga tõsiseks:

Ja jälle silmad olid suured ja sügavad!

Olid kurvad!...

Silmad olid suured ja kurvad!

„—Naima, miks nii kurb?“—

„Pilved!“ — vastas, ning vaatas kõrgusse: „Päikest ei ole!“...

— „On!“ —

Eino võttis ta kuldjuuselise pää käte vahele ning suudles hilju
ta suuri, kurbi silmi.

„Kuningapoeg tuli!“ ütles. „Mäletad, kui valged astrid suudlid
üksteist!...

Suudlid!...

See oli stügisel.

Ning pärast, talve tullen, lume sadaden ja tuulte hulguden:

Naimat ei olnud!

Läks ta ise?...

Või tuli kuningapoeg sinisest kaugusest jahisarve heliseden ja
viis Naima kaugemale Põhjalasse, sinise lume ja vikerkaarivärviliste
jäämägede riiki, kus vaid virmalised talveöö hämarail tunnel igavuse
tunden pilluvad laisalt värvilisi tunglaid.

Veel põlesid tuled, virvendas saal, mürises muusika.

Veel tantsis Eino, hoides kaenlan mustajuuselist daami.

Ja jälle luuletaja silmin vallatid heled sirelid!

Ent siis ütles Eino:

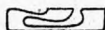
„Lähme!“...

Ja nad läksid lõbusalt naerden ja hullaten. Läksid hullaten...

Hullaten!...

Nende selja taga aga sumises ja kohises saal orkestri mürtsuden
ja inimeste tantsiden.

Virvendavan aroomin sädeles konfette vikerkaar. Üksikud
hõied lensid kergei liblikaina ja heljusid parketile, kui pudeneva
roosi õhukesed helved!

Nääliken.

*Sind jälle nägin, Nääliken!
Ah, armastan sind hella väikest
Kui kallist tibu-tillu päikest,
Mu liile-laele linnuken!*

*O, liilia, o Nääliken!
Kui suudles valget lindu väikest,
Kuld päike sind nü muljus läikes,
Mu hõbehõilmeist pilliken!*

*Mu liblik-lind, mu Nääliken!
Las naudin kaugelt sind kui päikest!
Kui jumalat, kui nümfi väikest
Las süda hõögub, lilliken! . . .*

*O nirgiken, o Nääliken!
End ära lase võtta väikest! . . .
Las põlen, kõrbun, püüdes päikest:
Veel kallim siis sa, kalliken! . . .*

GOETHE.

Seltskond.

*Kord ühe suurema seltskonna kärast
Läks ära üks vagane, õpetet mees.
— Kuis teil sääl meeldis, küsiti pärast.
— Oleks nad raamatud — ei mina neid loeks! vastas
siis õpetet mees.*

Tõlk. V. K.

Olympia mängud.

(„Nuori Voima“ kirjasaatjalt.)

Lugejad teavad väga hästi, et Olympia mängud on pärit muistsest Kreekast, kus Zeus-jumala poeg Herakles esimesed võistlused korraldas tugeva Olympiamäe jalal. Sää! mõõtsid siis endi jõudu maa paremad pojad, mehisemad mehed kõigist maakondist. Kes võitis, selle auks pidutses kogu maa ja võitja koduümbrus oli uhke, et tema rüpest oli võrsunud üks maa parimaist. Kuid kõik teavad ka, kuidas see sama karskete elukommetega rahvas hiljem aegamööda halbade eluviiside ohvrina lagunes ja rauges. Selles languses unnesid ka varemni maale ja selle rahvale nii palju rõõmu valmistanud mängud, kuna mehisust ei peetud enam samas hinnas, nagu ennem. Sellep siis juhtus, et Kreeka rahvas kaotas rahvaste hulgas selle puhta, füüsiliselt tugeva ja haridusliselt kõrge tähenduse, mis tal varem oli. Järele jäid vaid kauge kaja tema endisest kõrgusest ja tema toimepandud mängud jäid muinasjutuna ajaloo lehekülgele.

Kuid igiunne ei saanud need muistsed mängud ikkagi jääda, vaid uus aeg, alles ligem minevik, on need uuesti esile toonud muinasjutu maailmast, endisest veel valdavamas ulatuses, sest sellal, kui muistseist olympia mängudest osa võtsid ainult väikse Kreeka kodused maakonnad, on neis praegusel ajal korraldet mängudes kogu avar maailm kaasas, ja neis mõedab enda jõudu, vastupidavust ja sitkust eri rahvusist koosseisev hulk, et tuua äü enda kodukohale ja isamaale. Milline ülev püüd!

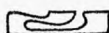
Mõtte muistsete Kreeklaste Olympiamängude uuesti elulehäratamiseks tõi esile aastal 1894 Pierre de Coubertin, sugupoolest belglane, kuulsa Belgia maalikunsti Rubensi otsekohene järeltulija. Coubertini tegevuse tulemuseks oligi, et esimesed nüüdisaegsed olympia mängud aastal 1896 Ateenas toime pandi, nii siis algupäraste mängude vanal kodumaal. Edu kujunes suuremoeliseks, mõjudes ühtlasi selleks, et mängu on sellest alates peetud vanade kreeklaste kombe järele iga nelja aasta tagant. Teised mängud olid Pariisis aastal 1900, kolmandad St.-Louis, Ameerikas, aastal 1904, neljandad 1908 aastal Londõnis ja viiendad Stokholmis 1912 a. Kuuendad pidid olema 1916 a. Berliinis, kuid neid neelis ilmasõda. Need, nüüd parajasti Antverpenis olevad mängud on siis aja järele seitsmendad¹⁾.

Palju on siiagi rahvast kogunud, tulnud rahvaste paremad pojad. Siin saavad meiegi pojad näidata, mil määral nad meesteks kõlbavad.

Soome keelest tõlkinud: A. J u h a n s o n.

1) Kirjutus on pärit parajasti mängude ajast, kuid „Uudism.“ viibind.

Järeldmärkus: Ka Eesti spordimeestel avanes tänavustel mängudel Antverpenis võimalus esimest korda omi võimisi kogu ilma ees demonstreerida. Nende saavutusist oleks nimetamisväärt: Marathoni jooksus II koht (J. Lossmann); odaviskes V k. (A Klumberg — 62, 34½ m.); kuulitõukes VII k. (H. Tammer — 13, 60½ m.); sulgkaalus (maadl.) V k. (Püttsepp); tõstmises kerges kaalus I k. (Neyland); sulgkaalus (tõst.) II ja IV koht (Schmidt ja Kõiv). Lõppkokkuvõttes sai Eesti 10 kohale, saavutes Norra ja mitme teise riigiga ühe palju punkte, mis tema väiksust ja noorust arvesse võttes hiilgav võit.

V. ERNITS.

Dr. Matti Helenius-Seppälä ✧.

Soome, Eesti ja kogu maailma karsklastel on sel aastal olnud kaks sügavale ulatavat tähtpäeva ühenduses Matti Helenius-Seppälä nimega: ta 50. aastane sünnipäev 27. VI. ja ta surm 7. X. — nii vastakased oma karakteri poolest, nii ootamatu teine esimese järele, kus jubilaarile kõige soojemast südamest pikka iga ja õnnistusrikast tegevust tulevikus sooviti, ka nende ridade kirjutaja poolt.

Et Dr. Matti Helenius-Seppälä iseäranis noorsoo karskusliikumise alal on tegev olnud, siis olgu temale pühendatud mõni rida ka Eesti noorsoo häälekandjas.

Matti Helenius sündis 27. VI. 1870 Hämeenlinna läheduses, käis Hämeenlinnas keskkoolis ja astus a. 1888 Helsingi ülikooli, Soome karskusliikumise tõusu ajal. Ülikoolis õppis ta Soome-Ugri keeleteadust, muu seas ka Eesti keelt, millega ta ennast õp. M. J. Eiseni juures Kroonlinnas ühel suvel asudes tegelikult tutvustas. Oma laudaturkirjutuse teemaks valis ta Eesti uuema lüürika ja tõlkis hiljemini mitmedgi Eesti luuletused Soome keele, iseäranis Koidula omi.

Juba ülikoolis olles hakas ta karskustööd tegema, muu seas õppivale noorsoole karskusõpetust andes. Ülikooli lõpetamise järele oli ta mõne aasta tegev Soome Õpetajate Karskus- ja Tervisliidu sekretäärina, sellena suurt mõju avaldades karskusõpetuse edenemise pääle Soomes. Samal ajal andis ta välja Soomes „Kansanlehi“ nimelist lehte ja pani oma rahaga alguse pärastisele J. Ploompuu „Rahvalehele“ Eestis.

Omade teadmistega karskusküsimuse alal ei suutnud ta aga siiski rahule jääda, vaid ihkas karskusküsimusse süveneda kõrgema teaduse nõuete kohaselt. Ta asus teaduslikule tööle väljamaade raamatukogudes ja arhiivides ja kaitsis 1902 a. Kopenhaageni ülikoolis õige sisurikka väitekirja alkoholiküsimuse kohta ja omandas riigi-

teaduse doktori aunime. Väitekiri ilmus korraga mitmes keeles ja tekitas ütle mata suurt elavust, mitte ainult teadusmeeste hulgas.

Nüüd pakuti Dr. Helenius-Seppälä õige hääd kohta Soome arvustiku asutuses, kuid Dr. H.-S. ei võtnud seda vastu ja jäi 1902—1912 a. Soome karskussõprade (Rai-ttiuden Ystävät) sekretäriks, pidades sel ajal üleüldse umbes 3000 kõnet karskuse kohta, pääle kõige muu. Ühtlasi oli ta tegev Karskussõprade Keeluseadustoimkonnas sekretäärina, käis 1907. a. riigi kulul Ameerikas Keeluseadusolusid uurimas ja avaldas nende kohta raamatu. 1912 a. saadik oli ta Soome Karskuskorralduste Keskkoha juhatajaks ja 1916 a. saadik kuni surmani Soome Valitsuse Sotsiaalministeeriumi Karskusosakonna juhatajaks, siis veel liikmeks mitmesugustes rahvusvahelistes karskuskommisjioonides.

Dr. Matti Helenius-Seppälä oli rahvusvaheline karskustegelane. Pääle kogu maailma karskusküsimust käsitavate teaduslike uuringute on ta käinud kongressidel ja kõnereisidel Rootsis, Norras, Daanis, Inglismaal, Saksamaal, Shveitsis, Austrias, Itaalias, Prantsusmaal, Venemaal, Ühisriikides ja Eestis. Surmgi tabas teda tulles XV. rahvusvaheliselt karskuskongressilt Ameerikast.

Esimest korda oli Dr. M. H.-S. Eestis ühel laulupeol Tallinnas (a. 1892). Teist korda käis ta Eestis 1919. a. kevadel ühes Ameerika karsklase prof. H. B. Carre'ga, ja toimetaja V. Karpioga, pidades läbirääkimisi Eesti karskustegelastega ja esinedes Asutava Kogu erakorralisel istumisel keeluseaduse soovitusel. Sama aasta sügisel oli ta ühes oma abikaasa Alli Trygg-Heleniusega osa võtmas X. Eesti Karskuskongressist, esinedes siin keeluseaduse kohta eestikeelse kõnega, mis hiljemini trükist on ilmunud Eesti Karskusseltside Keskoimkonna väljaandel. Ju varemini on Oskar Kallas tõlkinud tema ja ta abikaasa „Alkoholi mõju“, millest senni kolm trükki on juba läbi läinud. Praegu on käsikirjas tõlgitud neiu E. Kutsari poolt ta „Rai-ttiasian Alkeet“ ja loodetavasti ei jää see viimaseks Dr. H.-S. Eesti keele tõlgitavaks teoseks.

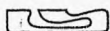
Ka muul kombel on Dr. H.-S. Eesti karskusasjale kasulik olnud. Tema algatusel kutsuti mineval Suvel Eesti asemikud Põhjamaade Karskusliidu täisõiguslikuks liikmeks. Tema on aidanud Eesti karsketel sidemeid sõlmida rahvusvahelise karskusliikumisega ja enne kõike vägeva Ameerika Antsaloon League'ga, kellelt on senni saadud Helenius Seppälä'de kaudu 10.000 Soome marka rahalist toetust Eesti karskusliikumisele, pääle selle veel raamatuid, lendlehti ja mitu hinnata eksemplaari Ameerika suurt Karskuslehte. Ka Soomlaste poolt on Helenius-Seppäläde kaudu Eesti karskusliikumisele toetust (mitu eestikeelist laste broshüüri, alkoholiliste proovide analüüsid, anatoomilised mudelid, arvustikulised tabelid j. m.) ja on seda tulevikus veel suuremal määral loota.

Viimast korda käis kadunud Eestis suvel 1920 nõu pidamas Eesti valitsusega Eesti piirituse Soome vedamise takistamise võimaluste kohta.

Dr. Matti Helenius-Seppälä avaldas isikuna ülisümpaatilist mõju, mida nende ridade kirjutajalgi on õnn olnud tunda saada. Ja neid, kellega Dr. Matti Helenius-Seppälä kokku puutus, oli palju mitte ainult Soomes, vaid ka Eestis ja mujal maailmas.

Eesti karskusmeelsel koolinoorsool on küllalt põhjust Dr. Matti Helenius-Seppälät mälestada: kõik Eesti noorsoo karskustegelased on pärit Matti Helenius-Seppälä koolist, kõik nende teadmised karskusalal on suurelt osalt pärit samast allikast. Isegi sennised karskusõppeabinõud on Soomest saadud, Dr. Matti Helenius-Seppälä valmistatud.

Eesti noorsugu mälestab kadunut kõige paremini sellega, et ta andub tõsiselt sama aate ja oma isamaa teenistusele, nagu seda tegi Dr. Matti Helenius-Seppälä, üks parematest inimestest kogu maailmas.

Kirjad Pärnust.

28. oktoobril.

Lubatagu mulle siinkohal pajatada nii ühte, kui teist Pärnu koolinoorsoost.

Üleüldse on olnud siin, noorsoo liikumise algusest päale, 5 koolinoorsoo organisatsiooni: „Taim“, „Noorsoo Liit“, „Edasi“, „Malering“, „Futuura“. Igatahes tüse arv väikese linna kohta.

Minevaasta detsembri kuus asutas neiu Pett siin veel Noorsoo Karskuse ühenduse. Nimetud samm leidis vastuseismist kohalikkude koolinoorsoo tegelaste poolt. Mitte ses mõttes, et karskust eitada, oleks tahetud, vaid, et asjata oleks jõude killustada. Siiski asutas n. Pett N. K. Ühenduse, millele mõned kohalikud kooliõpetajad õige soojalt kaasa tundsid ja ka asutamise koosolekust osa võtsid. Kuid järgmistele koosolekutele ei ilmunud enam ühtegi õpetajat, ja nii soikus vähehaaval tegevus. Praegu on liikumas N. K. Ühend. likvideerimise mõte.

Igatahes oleks mõttetu edaspidi sääraseid jõukillustamise katseid ette võtta.

„Taim“ on vana organisatsioon — asutatud 1905 aastal. Töötades põrandaalusena organisatsioonina, pidi „Taim“ õige ettevaatlik olema, et mitte politseile näppu puutuda. Sellest oli tingitud, asjaolu, et temast isegi kodulinna laiemad ringkonnad midagi ei teadnud.

„Taim“ teenus on suur. Temast on võrsunud isikud, kes töid Eesti kirjandusse ja poliitika ellu värsket õhku (Vilms, Kuusner, Semper j. t.).

Praegu töötab nimetud organisatsioon väikese liikmete arvuga.

„Edasi“ asutati kohalikkude reaalgümnaasiumi õppurite poolt. Tema eesmärk oli pääsjalikult füüsiliselt kasvatada. Praegu pole teda enam olemas. Ta on välja surnud jõude puudusel.

„Maleringi“ nimi ütleb juba sihi — tähendab: malerüütlikeks kasvatada. Liikmed olid peaaesjalikult realgümnaasiumist.

Nimetud organisatsiooni tegevusest ei tea, päale liigete, keegi midagi. Isiklikult tean niipalju, et keskbüroo (kui ta veel Pärnus olemas oli) „Maleringilt“ ametliku kirja sai, milles seisis, et „Malering“ keskbürood ei tunnista.

Kas „Malering“ praegu veel töötab — ei tea kahjuks.

Organisatsioon „Futuura“? Sõnal „Futuura“ on „futurismiga“ sarnadust. Järjelikult: „Futuuras“ olid futuristid tegevad...

Läind kooliaastal, kui koolidesse saladuslisel teel „Futuura“ koosolekute kuulutused ilmusid, seisis nimetud organisatsioon kogu oma olemisega, kui küsimismärk organiseeritud õppurkonna ees. Päriti ja küsiti üksteise käest — keegi ei teadnud... Õpetajad pärisid ka huvituse pärast, kuid ei saanud sõnakestki teada... Paljud rääkisid, et see paljas kommetimäng olnud...¹⁾

Nii palju siis lühidalt koolinoorsoo organisatsioonest, mis Pärnus on olnud.

Käesoleval tegevusaastal töötavad kaks organisatsiooni: „Taim“ ja Noorsoo Liit.

Esimese liikmete arv on väikene — kõigub paarikümne ümber. Laiemas ulatuses töötab Noorsoo Liit, kelle liikmete arv praegu kümmekond alla saja. Organisatsioonel on ühine lugemistuba, ka mõlema organisatsiooni raamatukogud on ühiseks tarvitamiseks.

Lugemistuba asub Kõrgema Tütarlasketkooli ruumes (küte ja valgustus prii). Säalsamas peetakse ka kõik koosolekud.

Päale II Ü. E. N. kongressi asuti teistes linnades Koolinoorsoo Liidu korraldamisele. Meil seda ei tehtud. Miks? Põhjus on lihtne: organisatsioone on kõigest kaks, sellepärast on asjatu neid siduda ametlikult. Üleüldiseid küsimusi saab ju ilma selletagi lahendada ja otsustada.

Mis puutub ülemaalisse ühendusse, siis jäid läind aastal küll

¹⁾ Toimetusel käepärast olevate kindlate teadete järele pole sarnast ühingat tööpeolest kunagi olnud, vaid sellekohased futuristlikud võtted olid mõeldud ainult ajakohase naljana.

kõik Keskliidu Sekretariaadi kirjad vastamata. Tänavu peaks ükskõik kumb organisatsioon ülemaalse ühenduse pidamise oma pääle võtma.

Kaks organisatsiooni — see pole küll kuigi palju, kuid väikeses õppurkonnas see ikkagi jõude killustamine. Ühineda, jõud koondada! — see maksab praegu igal pool. Eriti peaks seda just koolinoorsugu silmas pidama. Sest majandusliselt on kergem elada suurel, tugeval organisatsioonil, kui üksikuil väheliikmelistel grupidel.

Sest oleme meiegi aru saanud. 21. sept. s. a. oli koolinoorsoo tegelaste koosolek jõude koondamise asjus. Mõte ise oli niisugune: asutada üks organisatsioon — Koolinoorsoo Liit — (või ükskõik mis nimeline) kuhu koonduks terve linna õppurkond ilma erandita. „Taim“ ja N. Liit likvideeriks oma tegevuse, varandus läheks K. L-le. Samuti ka liikmed K. L. liikmeiks.

Saatus ja „Taime“ liikmed tahtsid teisiti, õigemini: olid selle mõtte vastu (mõte tuli noorsooliitlaste seast) ja ta jäi teostamata, mida tõsiselt kahjatseda luleb.

V. B.

10. novembril.

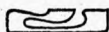
7. skp. olid meil külalised Tartust: O. Reintal ja A. Käsebier. Osavõtmise kõnekoosolekust, kus nad mõlemad esinesid, oli vähevõitu — 83 hinge.

Esimesena kõneles Reintal: Eesti Noorsoo Liit meie noorsoo liikumises, tuues ülevaate ENL. tekkimisest ja arenemisest. See oli õieti mingisugune aruanne, suuremalt jaolt kaunis kuiv ja värvitu.

Käsebier kõneles karskuseküsimumest, ilma midagi uut ette toomata. Päale koosoleku oli tal karsklastega pikem mõttevahetus.

Missugune kasu meil tartlaste külaskäigust? Nad mõjusid kaasa ühistunde tugevnemiseks noorsoos. Ühistunne — see on tähtsaim faktor väikerahva olemasolus, sellepärast olgu ka tema kasvatamine meie esimeseks ülesandeks . . .

V. B.

Keskkooliõpilaste spordiringid.

Tartus ei leidu ühtegi kooli, kus puuduks spordiring, mõnes on neid isegi mitu. Et nad aga aineliselt liiga võimetus, siis ei suudeta tarvilisi spordi vahendisi muretseda ja sellega tegevust küllalt mitmekesiseks teha. Kuid pää puudus on selles, et neis „peenikest peret“ liiga palju. Algajatel ei ole tarvidust, ja nad ei suudakski, osa võtta mitmekesisemast tegevusest, et aga enam arenenuid liiga vähe leidub,

siis on arusaadav, et sarnase väikse hulga jaoks ei suudeta tegevust küllalt laiale aluse rajada ja enamaste ei saada vabaharjutustest kaugemale. Niisugune monotoonsus tüütab aga varsti õpilase ära ja ta jätab harjutamise kas hoopis järele ehk astub mõnda seltsi väljaspool kooli.

Aktiivsete sportlaste puudusest ei või aga veel järeldada, et puudub huvi spordi vastu. Ei, huvitatuid on küllalt, kuid nad ei astu ringidesse, sest näevad nende võimetust ja saamatust midagi huvitavat, valdavat pakku.

Seepärast tekkis sportlaste keskel mõte ühendada kõigi koolide spordiringe, kuid sarnasel juhtumisel oleks uute ringi sattunud 300–400 nooremast õpilast, kelle õpetamine ja juhatamine vanemate pääle oleks langenud ja sellega ei oleks mitte midagi võidetud, sest meie siht ei ole mitte teisi õpetada, vaid ise õppi. Seda silmaspidades otsustas spordi ringide esitajate nõupidamine asutada täiesti uut koolidevahelist spordiringi, kuhu koonduksid ainult vanemad sportlased, kuna algajate jaoks koolideringid jääksid.

21. novembriks kutsuti asutamise koosolek kokku. Ilmunud oli õpilasi peaaegu kõigist koolist, kokku 48 inimest, nende seas kõik viimase aja jooksul laiemalt spordist osavõtnud õpilased. Niisugune suur ilmunute arv tõendab kõige paremini, et suurema, ühise spordiringi järele tõsine tarvidus oli. Asutajate poolt oli juba põhikiri välja töötatud, mis otsekohe vastuvõeti. Et ring ühinemise läbi tekkis, siis valiti nimeks „Union“. Valiti juhatus, kes ametid järgmiselt ära jaotas: esimees A. Piller, abi H. Kolk, kirjatoimetaja E. Laps, laekahoidja E. Neumann ja varahoidja V. Zimmermann. Pääle selle valiti juhatusse veel H. Treffneri as. Gümnaasiumi võimlemisõpetaja hr. Lepp. Tegevust otsustati talve hooajal alata: volley-ball'is, bascetball'is, võimlemises, vehklemises, boksimises, suusatamises ja hokkei mängus. Kõik tegevus viiakse kokkukõllasse kevadise „Noorte-Püha“ aegu ärareetava üleriiklise koolinoorsoo Olümpiaadi vastu valmistamisega, mis jõudude koondumise tõttu märksa kergem, kui mineval aastal.

Takistust tegevuses teeb tarviliste võimlemissaalide puudus, sest kõik saalid on hommikust õhtuni kinni. Sel põhjusel on juhatus sunnitud uusi liikmeid piiratud arvul vastu võtma, kuni pääle Jõulu saalid vabanevad, mille järele võimalus avaneb mitmes rühmas töötada. Ka teeb takistust see asjaolu, et paljuid spordi vahendisi müügil saada ei ole, kuid ka sellest on lootust üle saada.

Et mitte pidusid „tegema“ hakata, mis nii mitmeti kahjulikud, siis otsustati koolijuhatastelt paluda raha, mis ka sellega õigustatud, et ringis kõigist koolist õpilasi on.

Kahetsemise väärt nähtus on, et õpetajate ringkondis sarnase ringi tarvidusest küllalt aru ei suudeta või ei taheta saada. Et ring koolidevaheline, siis vaadatakse tema pääle väga kahtlase pilguga ja mõneltki poolt on juba leitud vastutulematust. Arusaamata on, miks ei näe õpetajad häämeelega õpilaste läbikäimist teiste koolide õpilastega. Märkasin seda juba veneaegses koolis ja samane nähtus on ka nüüd. Tundub nagu nähakse õpilaste ringes, mingisugust abinõu oma kooli populariseerimiseks, ehk küll harilikult koolidevaheliste ringide sallimatust neis ette tulevate väärnähtustega katsutakse seletada. Ei või ütelda, et see õige ei oleks, aga sellepärast ei tohiks veel koolidevahelisi ringisid põlgama hakata, sest suurem osa liikmeid on tingimata nende väärnähtuste vasta, kuid võib olla ei suuda nad ise neid kõrvaldada. Minu arvates peaks õpetajad koolidevaheliste ringide tegevusest lähemalt osa võtma ja sellega oleks tingimata väärnähtused kõrvaldatud. Igatahes koolidevaheliste ringide põlgamine ja neile vastutöötamine ainult sellepärast, et aeg puudub „niisuguste väikeste (!) asjadega tegemist teha,“ ei taha kuidagi pädagoogiliste põhimõtetega kokku käia.

Hilja aegu oli kuulda mingisugusest koolijuhatajate koosolekust, kus oli otsustatud koolidevaheliste ringide juurde koolijuhatajaist kuratooriumid asutada, kes ringi tegevust reguleeriks ja kontrolleeriks. Igatahes paremat midagi soovida ei või. Muidugi oleneb kõik sellest ära missugused „pädagoogilised põhimõtted“ sel kuratooriumil saavad olema, sest mahutavad ju mõnegi „põhimõtted“ enesesse nii väga imelikke pädagoogilisi võtteid. Kuid senni ei ole ühegi ühingu juurde veel kuratooriumi asutatud ja oleks väga kahju, kui see otsus täide viimata jääks¹⁾.

Niisamati seletatakse naisõpilaste spordiringidesse astumise keeldu igasuguste väärnähtustega. Kuid mis peavad spordist huvitatud naisõpilased siis pääle hakkama? Omas koolis on huvitatute arv liig väike selleks et midagi huvitavat ette võtta — mujale ei lubata minna. Kui arvatakse, et naistele sport üleliigne, siis eksitakse küll väga raskesti. Piinlik on näha, kui kohmetud ja saamatud meie naised igas vähemaski liigutuses on. Mingisugune karikatuur, kõrvu seades neid meie vennasrahva soomlaste naistega, kelle keskel sport suures hoos. Kas siis tõesti on raske otsustada, mis kardetavam on, kas invaliidide ja uroodide kasvatamine, või see, et naisõpilane ringis meesõpilasega kokku võib saada. Ringis kaoks viimase asjaolu „kardetavus“ mõne õpetaja juuresolemisega, kuid palju „koledam“ võib see kokkujuhumine olla elus, väljaspool kooli ja ometi on võimata seda takistada.

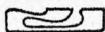
Väärnähtustest ja asjast kõrvale kaldumisest võis juttu olla, siis

1) See on ainult autori isiklik seisukoht.

„Uudism.“ Toim.

kui naisõpilaste harjutusi meesõpilased juhataksid, nagu kuuldavasti mõnes ühingu olevat olnud. Kuid raskem on omale ette kujutada midagi sarnast, kui naissportlastel täiesti eriaeg harjutusteks määratakse ja juhutama sellekohane õpetaja palgatakse, nagu see „Union’il“ kavatsusel.

A. P.

Viljandi õppurite ekskursioonid kevadel 1920.

Mineval kevadel korraldid kõik siinsed koolid jõudu ja võimalust mööda õppuritele õpereise, millest rohkel arvul osa võeti.

Haridusseltsi tütarlaste gümnaasiumi VII. ja VIII. klass käisid esimestena Soomes, kust õppurid, kui ka õpetajad ilusad muljed kaasa tõid. Soomes saanud mulgi neiudelle imelahke vastu-võtt osaks. Peatada Helsingis oli võimalik ainult paar päeva, milline aeg selleks ära kasutati et tundma õppida Helsingi tähtsamaid kohti ja asutusi.

Realgümnaasiumi VI. ja VII. klassi õpereis Soome korraldeti koolitöö lõpul ja võis selle tõttu kauem kesta. Pääle Helsingi käidi veel mitmel pool maal ringi. Vastu-võtt võimude poolt sama lahke ja südamlilik.

Linna naisgümnaasium tegi õpereisu Pühajärvele. Andis ka Nuustaku seltsimajas kontserdi, kus m. s. kooli muusika õpetaja-vabakunstnik h-ra Grünvaldi juhatusel õpilaste naiskoor klaveri saatel „Kalevipoja noor-iga“ ette kandis. Kontsert tõi ilusa summa sisse ja meeldinud, nagu hiljem kuuldus, alevi rahvale väga.

Realgümnaasiumi IV. ja V. klass käisid ka Pühajärvel. IIm ekskursiooni puhul oli aga külm ja vihmane. nii et ekskurssandid 3—4 päeva Pühajärve mõisa kütünis heinte sees märgade riietega hambaid lõgistasid ja — tulid . . . Mõned käisid ilmast hoolimata järvel sõudmas, Munamäel jne., kuna paljud otepäälaste armast keele murret järele aimates tulema tulles küsisid: „Kun puul tu Pühajärv om?“ . . .

Kaubanduse kool käis Saaremaal, kus mõndagi huvitavat ja vaatamisväärilist leitud.

Kevadisel ekskursioonide hooajal käisid ka muist linnust mitmed koolid Viljandis, nii et see „hooaeg“ ka sellest küljest huvitavaks kujunes. Realgümnaasium ja Haridusseltsi tütarlaste gümna. koos korraldid võerastele mitu perekondlikku õhtut, kus omad ja võõrad midagi ette kandsid, ja kostitasid võõraid. Viljandlastele ei saanud küll kusagil kodumaa linnas nii lahke vastuvõtt osaks, kui võõrastele Viljandis.

Õpereisude kulude katmiseks korraldid koolid juba talvel kontserte ja pidusid, kus mõndagi väärtuslikku ja ilusat ette kanti. Koolide pidud ja kontserdid olid siinsele publikumile armasaimaiks õhtuiks ja töid selletõttu suuri summasid sisse.

M. R-d.

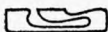
Tervitus Norrast.

Olen juba 15 päeva Norra Gümnaasistide Liidu (Norges Gymnasiasst-Forbund) esitajana Soomes. Lootsin, et oma siinoleku ajal ka Teie isamaale saan minna. Aga praegu on see aja puudusel võimata. Pean nimelt ühe eksami pärast juba 1. detsembril Kristianias tagasi olema.

Avaldan sellepärast siin oma südamlikumad tervitused Eesti noortele ja loodan ühtlasi, et tulevik Teil parem on.

Kõige paremat Eesti seltsimeestele soovides

Finn Eliassen.

Sport.

Tartu keskkooliõpilaste kergespordi võistlused
sügisel 1920.

See on teine sarnane katse Tartu Eesti õpilaste elus, kus kogu õpilaskond oma sportlased avalikule võistlusele saadab, demonstreerides omi võimisi publikumi ees. Ta ei suuda ehk küll veel kõiki koolinoorsoo spordiharusid esitada, kuid tulevikus võib olla kevadel 1921 on ka sellest üle saadud. Osavõtjaid oli juba kõigist keskkoolidest (väljaarvatud muulaste omad kes kutse pääle vaatamata ei ilmunud) mis silmaspidades endist loidu osavõttu spordist küllalt selgelt „Noorte Püha“ äratavat mõju konstateerib. Ei saa keelduda, rääkides mainitud võistlusist, ütlemast mõni sõna sportlaste suviste arenemistingimiste kohta.

Tartu „Noorte Püha“ oma kollektiivsete ettevalmistuste ning korraldustega andis soiku jäänud spordi ellu tõuke, mille väärtust alles praegu õiglaselt hinnata võib. Võistluste eelkäivad korraldused, koolide ühised vabaharjutused kõik need seovad õpilasi tahes ehk tahtmata spordiväljaga, mille otsekohene järelendus: õpilaste spordihuvi kasvamine, tung tulevikus mitte ainult päältvaadata vaid ka kaasatõttada ja võistelda. Võistlustel peegelduvad sportlaste nõrgad küljed, jõutakse kindlale otsusele

omis võimisis, omandades ühtlasi kogemusi ka võistluste korraldamises ning päale võistlusi järgneb juba hookam, järjekindel treenerimine. Vähe hiljem algab Ameerika Kristlik Noortemeeste Selts (Y. M. C. A.) oma tegevust, korraldades regulaarseid mängutunde, kus instruktorite juhatusel all õige kiirelt mitmed mängud omandatakse. Ülihuvitavad mängud tõmbavad oma osa inimesi spordiväljale. Sügiseks on spordiväli õige kirju ning rõõmsa välimuse omandanud: ühes otsas mängitakse lavn-tennist; säälsamas kõrval lüüakse suure kära saatel volley-balli, teisel pool platsi otsas lendab jalapall ning keskel heidetakse kettast, visatakse oda — tehakse harjutusi kergesportdis. Sport on õpilaste seas leidnud hulga austajaid, kelle hulk päev-päevalt suureneb. Huvitav on see, et ka naiskoolid suure tuhinaga mängu õpivad ja sügiste võistlustele mitmed painduvad ja väledad võistlejad saadavad. Tullakse isegi kerget sporti tegema. Tähelepanu võitev teenus kõige selle juures on A. Kr. Noortemeeste Seltsil, kes oma rikkalike tehniliste abinõudega mängusid, nagu lavn-tennis, base-ball, playground-ball, volley-ball jne. võimaldab, mille mäng hinnaliste abinõude puudusel varem täiesti kättesaamata oli. Jääks ainult soovida et selts, kellel nii tõsine tegevus, end üksikuist ebakompetentseist ja väiklasist tege- lasist vabastaks.

* * *

Võistlused algavad laupäeval 20 okt. kl. 10 hom. ning kestavad 3 päeva. Võistlustest osavõtjaid on 34. Esimesel ja viimasel võistluse päeval on rahvast vähe. Pühapäev aga õige rohkesti.

Võistluste tagajärjed on järgmised:

60 m. jooks:

1. Kolk (Ilmarine) — 12,2 s., 2. Neumann Ilmarine — 1 $\frac{1}{2}$ m. taga, 3. Mägi (Õ. R.-G. Sp. ring) — 2 m. esimesest taga.

60 m. jooks:

1. Kolk — 7,8 sek., 2. Neumann — $\frac{1}{2}$ m. taga, 3. Mägi — rinnaga kaotades.

60 m. jooks (noortele):

1. Urm (Ilmarine) ja 2. Vilo (Reaalk.) — mõlemad 8,2 sek., 3. Velts (Ilmarine) — 8,4 sek.

60 m. jooks (tütarlastele):

1. Tippo — 9,1 sek. (Naisgümn.), Jakobson — 9,1 sek. (Naisgümn.), 3. Mölder — 9,3 sek. (E. T. G.).

60 m. tõkkejooks:

1. Neumann — 10,3 sek., 2. Jakobson (Õ. R.-G. Sp. r.) — 10,9 sek., 3. Kolk — 10,9 sek.

Teatejooks tütarlastele (4×60):

1. Naisgümnaasium — 40 sek., 2. E. Tütarl. Güm. — 40,1 sek.

Teatejooks (4×100):

1. Ilmarine 1. kommando — 53,3 sek., 2. Ö. R.-Güm. Spordi ring — 54,3 sek., 3. Ilmarine 2. kommando — 57,4 sek.

1500 m. jooks:

1. Ilves (Ilmarine) — 5 min. 5 sek., 2. Kolk — 5 min, 16 sek., 3. Leppik.

Hooga kõrgushüpe (noortele):

1. Viin (Kommerts k.) — 1,35 m., 2. Sepa (Ilmarine) — 1,30 m., 3. Velts (Ilmarine) — 1,30 m.

Hooga kõrgushüpe:

1. Kolk — 1,55 m., 2. Neumann — 1,50 m., 3. Tiitso (Ilmarine) — 1,50 m.

Hoota kõrgushüpe:

1. Kolk — 1,31 m., 2. Neumann — 1,25 m., 3. Tiitso — 1,15 m.

Hooga kaugushüpe (noortele):

1. Viin — 4,78 m., 2. Velts — 4,71 m., 3. Urm — 4,70 m.

Hooga kaugushüpe:

1. Kolk — 5,36 m., 2. Neumann — 5,22 m., 3. Laps (Ilmarine) — 5,11 m.

Hoota kaugushüpe:

1. Neumann — 2,75 m., 2. Kolk — 2,73 m., 3. Jakobson — 2,66 m.

Hooga kolmikhüpe:

1. Kolk — 10,96 m., 2. Mägi — 10,53 m., 3. Steinberg (Kaub. k.) — 10,33 m.

Hoota kolmikhüpe:

1. Neumann — 7,77 m., 2. Kolk — 7,74 m., 3. Jakobson — 7,71 m.

Teivashüpe:

1. Neumann — 3 m. (Tartu keskkooliõpilaste uus rekord), 2. Kolk — 2,70 m., 3. Laps — 2,50 m.

Kuultõuge noortele (4¹/₂ kilogr.):

1. Tuul — 10,67 m. (Kommerts k.), 2. Velts — 9,42 m., 3. Viin — 9,40 m.

Kuultõuge nõrgema käega (5,5 klgr.):

1. Kolk — 9,83 m., 2. Neumann — 8,71 m., 3. Protsin (Kauband. k.) — 8,37 m.

Kuultõuge tugevama käega (5,5 klgr.):

1. Kolk — 12,29 m. (Tartu keskkooliõp. uus rekord), 2. Neumann — 11,30 m., 3. Protsin — 11,28 m.

Kettaheide nõrgema käega:

1. Protsin — 22,93 m., 2. Kolk — 20,15 m., 3. Schütz (Õ. R.-Gümn. Sp. ring) — 19,88 m.

Kettaheide tugevama käega.

1. Kolk — 29,60 m., 2. Protsin — 28,80 m., 3. Mägi — 25,63 m.

Odaviske nõrgema käega.

1. Protsin — 24,21 m., 2. Mägi — 22,16., 3. Kolk — 21,4 m.

Odaviske tugevama käega.

1. Schütz — 46,25 m. (Tartu keskkooliõp. uus rekord), 2. Protsin — 38,70 m., 3. Kolk — 36,73 m.

Base-ball'i kaugusviske (noortele).

1. Viin — 67,12 m., 2. Tuul — 59,62 m., 3. Vilo — 50,57 m.

Viievõistlus noortele.

1. Viin — 53¹/₂ punkti, 2. Velts — 44¹/₂ p., 3. Tuul — 42¹/₂ p.

Üleüldine tagajärg.

1. Ilmarine — 227¹/₂ punkti, 2. Õ.-Reaal-Gymn. Spordiring 88¹/₂ p., 3. Kaubanduskool. — 49 p., 4. Kommertsikool — 20 p., 5. Naisgümnaasium — 17 p., 6. E. Tüt. Güm. — 9 p.

Volley ball'i mäng.

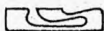
1. Ohvitseride spordi kursuste ja keskkooliõpilaste koondatud rühma vahel lõppes õpilaste kasuks 0 : 2.

2. Naisgümnaasiumi ja E. tütarl. Güm. rühmade vahel Naisgüm. kasuks 0 : 2.

Lavn-tennise lõppvõistlused.

1. Piller Al., 2. Schütz Joh., 3. Leppik, B. Kõik kolm Õ. R. Güm. Sp. ringist.

H. P.

Teaater.

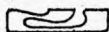
Vanemuine.

Teaater, ühendes kõiki kunsti pähäarusid (kirjandust, muusikat, maalikunsti, plastikat jne.) muutub ikka enam ja enam meie kunstielu keskkohaks, olles tühtlasi ka kättesaadav rahva laiematele kihtidele, sellega kunsti levitajaks. Kuna meil pea kõigil kunstialadel võrdlemisi kiiret edu märgata ja aegamööda Asias Euroopasse hakkame jõudma, siis on ka loomulik, et meie nõudmised teatri alal suurenevad. Teaater ei tohi olla enam lõbusaks ajaviiteks, nagu senni, vaid tõsiseks kunstiasutuseks. Miskipärast nihkub aga meie teaater haruldaselt visalt edasj, nii et ta järjest kasvavaid nõudeid enam põrmugi rahuldada ei jõua. Olgu lugu Tallinnas (Draamateatris ja Estoornias) veel kuidas on — need suudavad vähegi veel ajaga sammu pidada, Tartu Vanemuine kohta ei tihka seda aga kuidagi öelda (ennem võiks tagasiminekut konstateerida, kuna Menning'i aegne repertuaar kaaluamana näib).

Vaadeldes ligemalt käesolevagi hooaja repertuaari, näeme, et sääl figureerivad eestkatt „rahvapärased“ operettid ja armetud jandid — „Joosep,“ „Esimene viul,“ „Valtseri unistus“ (huvitav kokkusattuvus — „Valtseri unistus“ leidis ka ühes Tallinna kinos suurt poolehoidu!! „Omal jalgel“ jne.) Juba hooaja avamine lustmäng „Tilli'ga“ ennustas seda. Ja kui siis harva vilksatab mõni „Rahva vaenlane,“ „Tondid“ (Ibsen on nähtavasti väga moodi läind), „Sõnajala õis“ või „Unenägu elu,“ siis rikub näitlejate saamatus mulje niivõrd, et teatrist välja minnes sisse tulemist tahtmatult kahetsed. Niisugustest asjadest nagu „Paan,“ „Gaas,“ „Salome“ j. t. ei näe Vanemuine undki.

Võib olla, paraneb asi nüüd, kus näitejuht A. Simm linnapääkohustest vabanedes teatri alal suurema hooga tööle hakkab.

A. Z.

Ajakirjandusest.

Noorsooliikumisest on viimasel ajal ajakirjanduses kaunis rohkesti juttu olnud, nii üksikute teadete ja ülevaadete, kui ka põhjalikumate, enam põhimõttelisemate kirjutuste näol. Iseäranis tihti on seda „Vaba Maas“, „Kajas“, „Sotsiald.“ ja „Postimehes“ näha. Ka hingusele läindud „Rajalane“ näis otse Valga koolinoorsoo häälekandjaks muutuvat.

Iseäranis rohkesti reklameerib end Tall. Koolin., Liit, rea üleskutsetega enda sisemise ümberloomise puhul kui ka alaliste teadeannete ja ülevaadetega järgnevast tegevusest. Sama laadi kannavad ka kirjutused „Postimehes“.

Pikemalt võtab sõna N—r. „Vaba Maas“ Nr. 238, andes pikema ülevaate sennisest noorsooliikumisest ja katsudes tõmmata karaktersemaid sihtjooni. Muu seas kirjutab ta:

„Noortel ei ole tahtmine kunagi puudunud, nad on otsinud alati kõige soodsamaid töötamise võimalusi ning kokkukõla ja ühiskeelt õpetajate ja seltskonnaga. Ei saa salata — on juhtunud viperusi, on olnud õnnetuid katseid ja arusaamatusi, mis pääasjalikult noorte enda oskamatus ja vilumatuse vili, kuid andeksantav neile, rehkendades oludega ja tingimustega, milles meie noorsugu on pidanud võitlust algama ja seda kunni tänapäevani on pidanud“ . . .

„ . . . Meie noorsugu on oma loomuliku arenemise suhtes, võrreldes teistega, alles lapsekingades. Ainukene kättesaadav ala on meie noortel olnud kirjandus, seegi puudulik, spordi tõusu on alles viimasel ajal märgata, peaaesjalikult läbikäimise tõttu Soomega. Nõrk on teadusline osa ja tehniline ala puudub täiesti. Noortel puudub tuntavalt asjalik juhatus, igasugused abinõud ning kirjandus. Otse kisendav on tarvidus ruumide järele. . .“

„Hom miku Postimehes“ Nr. 207, 21. okt. 1910 kirjutab keegi J. M—s. päälkirja all: „Meie noorsugu seisab kuristikul kaldal“ järgmist:

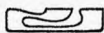
„ . . . Selle juures ma kahtlen, kas noorsugu üleüldse mõtleb, tahab mõtelda (! „Uud.“ Toim.), sest mõtlemine on raske töö, kuna noorsugu aga tööd kardab, põlgab. Mõte nõuab hingejõudu, pingutust, tõsidust. Seda aga noorsool ei ole. Mõte näitaks meie elu varjukülgi, aga neid näha on häbi, sellepärast ei vaata, ei kuula neidüleüldse.

Noorsugu hoiab eemale mõtlemisest, arvustusest, kahtlemisest enese juures. . .“

„Ennast õpetada ei lase mitte kunagi, sest et ise, oma arvates, on täiuseni arenenud, seda rohkem eitab teisi nullini. . .“

Oleks huvitav teada saada, mis annab J. M—s'il põhjust niisuguseks kentsakaks väiteks. Peab tõesti pime olema, et mitte näha meie noorsoos just vastupidiseid kalduvusi! Ja tõesti rumal oleks noorsugu, kui ta niisugustel võhikutel end õpetada laseks! . .

A. Lenotamm.

Noorte ajakirjandus.

„Virved“ I. IX. MCMXX. Õ. E. R. „Ilmarine“ kirjastus, Tartus.
Hind 6 m.

„Kommersant“ Nr. 1. 22. X. 1920. O/Ü. „Kommersant“i“ väljaanne,
Tartus. Hind 5 m.

„Lõke“ Nr. 1. 2. ja 3. 27. X. ja 18. XI. 1920. Koeru „Õppurite Seltsi“ väljaanded. Kõik 4 shapirografeerit.

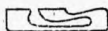
On õige väheks jäänud meie noorsoo käsikirjalised ja käsitsi mitmustet ajakirjad, ja needki, mis on, on sisu poolest kehvavõitu.

2½ kirjutuspogna suurune „Virved“ sisaldab ainult kaks tööd: „Unenägu“ ja „Jahisarv helises“ — mõlemad võrdlemisi kesk-pärased, teine kahjuks veel „ligidalt sugulane“ Kivikase „Verimusta“ novellidele.

„Kommersant“ tahab olla kogu Tartu Kommerts kooli kui ka O/Ü „Kommersant“ hoolekandjaks, ja pääle selle veel pilkeleheks, ei suuda aga esimese numbri järele otsustes ei ühte ega teist. Sisaldab 2 isiku kirjutusi. Nr. 2, mis pidi ilmuma novembri algul, on praegugi veel ilmumata ja on karta, et ta ilmumata jääbki.

Veidi sisukam on „Lõke“, ehk see küll kõrgema rahvakooli õpilaste poolt välja antav. Siin tundub vähemalt võltsimatu otsekohe-
hesus, lihtsameelne noorusrõõm ja paljulubav energia, mis puudub kahjuks eelnimetet väljaannetes. Mõlemad vihud — kumbki ühe kirjutuspogna suurused, sisaldavad ilukirjanduslist proosat ja luuletusi. № 3 on veidi suurem ja sisaldab aruandeid ja ülevaateid sennisest tegevusest, olles juubelväljaanne.

Oleks huvitav käsitada ka mujal ilmuvaid noorte ajakirju, kuid kahjuks pole neid käepärast. A. J.

Kroonika.

Tallinna Koolinoorsoo Liit uuel alusel.

Endiste mitte asjakohaselt korraldatud organisatsioonide rägastiku varemotel on uus Tall. Koolinoorsoo Liit seadnud oma tegevuse aluseks järgmised juhtmõtted: 1) Seada korraldus ja ettevõtted täiesti reaalsele alusele, talitades järje ja kavakindla tegevuskava järele. 2) Viia läbi täieline jõudude koondamine ja töö jaotus. 3) Äratada noortes huvi liikumise vastu, selleks populariseerida tegevust ning võimaldada noortele kitsendamata nende enda soovi järele kõigist tegevusaladest osa võtta.

Tall. Koolinoorsoo Liidu korraldus oleks järgmine: Liidu moodustab ühisõ põhikirja järele töötav organisatsioon, mille juhtivateks organiteks on liidu pääkoosolek ja 7 liikmeline juhatus. Tegevusalade järele jaguneb liit osakondisse mille eesotsas on 3 liikmelised korraldavad toimekonnad. Osakondade tegevustest võivad

kõik liidu liikmed kitsendamatu osa võtta. Liidu liikmetel on ühine õigus ning vabadus tarvitada liidu päralt olevat varandust, nagu ruume, spordi platsi, raamatukogu lugemislaua j. n. e. Kassa on liidul ühine, niisamuti ka liikmemaks.

Käesoleva ajani on liidul liikmeid üle 500.

Tegevusalade järele on ellu kutsutud ja töötavad: spordi, muusika, kirjandus-teaduse male dramaatiline ning karskus osakonnad.

Liidul oli 31. okt. s. a. esimene pääkoosolek, kus põhikiri vastu võeti, tegevuskava, läbiharutati ning juhatus ära valiti. Pääle selle valiti liidu juurde Uudismaa abitalitus. Liidu juhatusse valiti G. Noor — esimeheks. H. Riiberg — abiks. J. Weelmann ja E. Kadak — kirjatoimetajaiks. N. Käbin ja A. Maar — laekahoidjaiks ja T. Teder — arhivaariuseks. Uudismaa abitalitusse valiti Paas, Parkas ja Jung.

Mitmesuguste tegevusalale järele on Liidu tegevuskava, mis osalt juba ellu viidud järgmine:

Spordi alal. Ellu viidud: Süstemaatilised võimlemise kursused mees- ja naisõpilastele (gruppides) kokku üle 250, mis kestavad järjekindlalt kuni kevadeni.

Muusika alal on asutatud ja töötab edukalt 150 liikmeline laulukoor A. Kasemetsa juhatusel ning Sinfoonia orkester.

Muusika osakond korraldab iga kuu järjekindlaid muusikaõhtuid.

Kirjandus-teaduse alal on sennini korraldatud järjekindlalt pääasjalikult loenguid, neist mõned kaunis huvitavad. Edaspidi kavatseb osakond 2 loengut nädalas pidada ning üks kord kuus kirjanduse õhtu, pühendatud eri maadele näituseks Eestile, Skandinaaviale, Saksale, Inglismaale jne.

Male osakond on senni korraldanud järjekindlalt 3 korda nädalas liidu büroo ruumides liidu liikmetele male turniire. Osavõtjaid on olnud kaunis rohkesti.

Liidu üldisemaks ja suuremaks ettevõtteks võiks nimetada õpetliku kino asutamist Tallinna koolidele, mis suure edu ja poolehoidmisega töötab. Seda võimaldas liidule kohaliku Amerika Noortemeeste Seltsi lahke vastutulek. Etendused on iga laupäev kell 5—7-ni. Liit kavatseb lähemal ajal korraldada üks kord kuus algupärase iseloomuga noorte õhtud, kus esinevad kõik osakonnad. Esimene õhtu on enne jõulu. Pääle selle veel kõne ja vaidlusõhtud ning tööbüroo. Liidu häälekandjast, kui niisugusest, on loobutud. Ülirõõmustavaks nähtuseks on, et kõik Tallinna noored õige elavalt asja toetavad ja kaasa tunnevad, loidus ja ükskõiksus, mis mineval aastal oli maad võtmas, on kui käega pühitud.

G. Noor.

Karskuspühad

20. ja 21. nov. andsid meie karskusliikumisele uut hoogu. Iseäranis maksab see Tartu kohta, kus Soome külalised, „Keeluseaduslehe“ peatoimetaja Vihtori Karpio ja vennasrahva raudteeametnikkude karskuseliidu sekretär Matti Aalto, pikemalt peatasid ja mitmel koosolekul kõneodega esinesid. Toon siin karskuspüha puhul Tartus korraldet kõnekoosolekuist lühikese ülevaate.

Pühapäeval 30. nov. olid ülikooli aulas karskuskõned õppivale noorsoole, üliõpilastele ja vanematele keskkooli õpilastele, milledest aga ka teised üsna rohkel arvul osa võtsid. Kõnelesid professorid J. Bergman, L. Kettunen ja A. Rammul.

Esimene näitas, kuidas keeluseadus küll kõige radikaalsem, aga ka kõige mõjuvam abinõu on alkoholismi hädaohu vastu. Ta tõi näitusena P.-A. Ühisriigid, kus keeluseadus täiel määral läbi viidud ning riigi põhiseadusse võetud, mille tagajärjel sellel suurel tööstusmaal produktsion 10% tõusnud.

L. Kettunen tähendas alguses, et Eestis 10 aasta eest karskumõtte palju tugevam olnud, kui praegu. Ta rõhutab, et karskustöö isamaaline kohustus on, millest ei või ega saa külmalt mööda minna.

A. Rammul näitas preparaatide ja tabelite abil, kuidas alkohol kahjulikult mõjub üksiku isiku kui ka terve rahva organismi peale, teda kehaliselt nõrgendades ja kõlbliselt alla viies.

22. nov. oli „Vanemuises“ rahvakoosolek hulga kõnede ning läbi-rääkimistega.

Esimesena kõneles V. Karpio keeluseaduse mõjust Soomes. Suureks takistuseks Soome keeluseaduse täieliseks maksmapanemiseks olevat piiratud salavedu Eestist, mille vastu vennasrahvas olevat otsustanud äärmised ahinõud tarvitusele võtta.

M. Aalto seletab lühidalt, et tema ülesandeks on karskumõtte algatus ning kihutus Eesti raudteelaste keskel.

Rootslane E. Lündström ja sakslane Vestberg kõnelevad F. O. G. T. ordost, mille osakonnad pea iga haritud rahva keskel täiskarskuse eest võitlevad ja joodikute parandamiseks tegevad on, aga ka teistest heategevusharudest osa võtavad, ja soovivad ka meil selle ordu osakonda asutada.

Selleks annavad end üles üle kakskümne inimese.

V. Ernits selgitab meie tshekisüsteemi tagajärgi, hulga arvusid selle kohta ette tuues. Kahjuks ei luba kitsas ruum neid huvitavaid arvusid siin avaldada.

Viimasena oli kõnekoosolek 23. nov. hommikul Tartu raudtee jaama ruumides, kus M. Aalto raudteelastele kõneles, küsimust sellelt seisukohalt valgustades, et raudtee ametnikkude ja teenijate vastutusrikas amet täiskarskust nõuab.

J. Rosental.

Räpina Noorte Ühingu tegevusest.

Ühing asub Räpina realgümnaasiumis. Asutati 1917 a. Tartus viibivate Räpina õppurite — O. Krigul'i, J. Konsap'i — poolt. Ühe aasta Räpinas viibides, viidi organisatsioon 1918 a. Tartusse, osalt seepärast, et sinna astusid kooli juhatuse liikmed. Aga et neil liikmed kahanesis alata sinning materjaalne seisak ka väljapääsu ei lubanud, siis anti Ühing Räpinasse üle selle aasta jaanuaris. Kohe pääle üleandmise asus R. N. Ü. uus elu.

Esiialgu asutati 4 osakonda: Spordi-, näite-, muusika- ja kirjanduse (hiljem ka Loodusloo ja Kodumaatundmise osakonnad).

Spordi osakonnas töötati ja tehti mis olud lubasid. Harjuteti hüppamist, jooksu, jne., puudus küll instruktor; tänavu loodetakse sellest üle saada.

Näite osakonna teenuseks tuleb lugeda nende korraldet 2 pidu, mis ettekannete poolest üsna hästi õnnestasid.

Muusika osakond, mis laulu- ja viiuli-koori ellu kutsus, töötas ka intensiivselt. Tulevikus loodame sest osakonnast veel enam.

Kõige laialisem, vabam ja ka raskem töö lasub — kirjanduse osakonnal. Ta sihiks on korraldada referaate, loenguid, vaidlusõhtaid ja anda käsitsi kirjutet aegkirja „Sähvust“ välja.

Referaate on peetud üsna vähe, põhjuseks vilumatus ja argus. Nimetada võiks: „Eesti kirjakeele arenemine“ — K. Punning; „Noorsooliikumine“ — H. Otsmann; „Õigus“ — P. Tobre.

Aegkirja on senni suudet 9 nummert väljaanda; sisu kõigil puhtilukirjandusline; leidub küll ka kroonikat j. m., — kuid siiski vähe.

Loodusloo ja Kodumaatundmise osakond ei ole senni suuremat aktiivsust avaldanud; teoksil on sellelt alalt mõned teaduslikud referaadid.

Praegu Ühingul on 135 liiget, neist 4 õpetajat.

Raamatukogus, on üleni 200 köidet Eesti, Saksa ja tõlke kirjandust. Ühing kuulub Tartu E. Koolin. Liitu.

Vahetõde õpetajatega on rahuldav, kui välja arvata mõned väikesed sõnavahetused, mida vististi kõigis noorsoo organisatsioones juhtub.

Tuleviku kavatsusist võiks nimetada kohapäälset „Noorte Püha“ ja ühingu aastapäeva eelolevas jaanuaris.

H. O.

Jõhvist.

Jõhvi alevis avati mineval aastal keskkooli V ja VI klass. Sama aasta kevadel asutati ka õppur-organisatsioon, kes aga õpeaasta lõpu pärast suuremat tegevust ei saand alata. Suve jooksul astuti liitu Rakvere organisatsiooniga: Käesoleval aastal peeti koosolek, kuhu ka õpetajad ilmusid, kuid õppurid olid õpetajate juuresolekul sõnavõtmises õige tagasihoidlikud.

A. S.

Vissuvere algkooli

(Järvamaal, Kirna vallas) õppurid asutasid 20. XI. 20 „Lootusliidu“. Liikmeiks astusid kõik õppurid, 31 isikut. Noored on asjast vaimustet. vanemad hoiavad karskusasjast eemale.

J. Eplik.

Valgast.

Valga õppur-organisatsioonid ei ole sügisest pääle mahti saand midagi tähtsamat ära teha: ühing „Tung“ ei ole suutnud veel ruume muretseda, seisavad raamatukogud, seisavad lugemislauad. Kirjanduse alal on kogu 1918—1920 aasta jooksul välja antud palju: „Noorus“t 8 n., „Sarjaja“t 13 n., „Nool“t 1 n., „Hambamees“t 4 n. ja „Viirastus“t 2 n., mis kõik pääle „Viirastuse“ välja on surnud, kuid väärtuslist on neis vähe.

Naisgümn. õppurid korraldasid 23. X. õppurite algupärandite õhtu. Kanti ette pääasjalikult luuletusi ja esines keegi kogu lühikese „enda“ ilmavaatega. Lõpuks oli tants õppurite „orkestri“ saatel.

Spordi alal on õppurid tegevad olnud väljaspool ühinguid. On korraldetud rida jalapalli harjutusi „Lindenbaum“i pargis ja üks jalapalli võistlus „raudteelaste“ komandoga, kus õppurid 2, raudteelased 3 võitu said. E. P.

(Ruumi puudusel viibind. Toim.)

Põltsamaalt.

Noorte ühingu „Minerva“ moodustavad Põltsamaa Real-Gümnaasiumi 5-te kl. õppurid. Esialgu kavatseti asutada puht kirjandus-kunstiline ühing. Esimene koosolek peeti 1. X. 20, millest osa võttis üle 40 õppuri, ja kus 3 liikm. korraldava juhatus valiti. Teisel koosolekul võeti vastu valmistöödet põhikiri ja valiti juhatus ja revisjoni komisjioon. Kolmandal koosolekul muudeti veel põhikirja, mille järele ühingu eesmärgiks jäi: kirjanduse ja kunsti tundmaõppimine ja edendamine P-maa real-gümnaasiumi keskel, juurdlemine igasuguste ilmavaadete ja teaduste alal, ning täielikum tutvunemine põhjamaade kirjanduse ja kunstiga. Liikmeid on praegu üle 60.

H. Tumevari.

Mõnda Eesti Noorsoo Liidu Viljandi Osakonnast.

Leigus Viljandi õppurkonnas koosolekute vastu võtab ikka enam maad. 1919 aasta sügisel võeti koosolekuist veel rohkel arvul osa, ehkki esialgse vaimustuse langemine end selgelt tunda andis, Talve saabudes arvenes koosoiljate arv sedavõrd, et E. N. L. kohal osakond

pea ühtegi otsusvõimulist koosolekut kokku ei saanud. Kõik küsimused otsusteti teistkordseil koosolekuil, mis olid (põhik. järele) otsuse võimulised koosolijate arvu pääle vaatamata

Tänavu on aga lugu nähtavasti veel pahem. Käesoleval sügisel kuulutati suvise vaheaja järele 24. okt. pääle E. N. L. V. osak. liigete „üleüldine istang“ välja, et „läbiharutada noorte vahelist tööd ja tegevust“. Koosolekust teatas juhatus ka „Sakalas“ ja palus „õpetajaid ja muid isikuid, kes noorsooliikumisele kaasa tunnevad, istangust lahkesti osavõtma ilmuda.“

Vähe, õige vähe oli aga neid noorsooliikumisest huvitet õpetajaid ja muid isikuid: istang oli vähese osavõtmise pärast liigete poolt otsusvõimetu.

Kerkib küsimus: millest oleneb see loid osavõtt, millega on seletetav see leigus Viljandi õppurite keskel? Et vastust leida neile küsimusile, tarvitseb vaid kord ligemalt vaatiskella neid „istanguid“. Neid peeti tihti, neil käidi tihti, ent vaevalt leidub keegi, kes oleks valmis tõendama, et nad kellegile midagi huvitavat või harivat oleksid pakkunud. Mis tehti neil „istanguil“? — Valiti koosoleku „präsidiume“ ja „sekretariaate“, kinniteti eelmiste koosolekute protokolle, valiti juhatusi, pidutoimkondi, „valimiskomiteesid“, revisjoooni komisjooone (neid kõiki talve kestes mitu korda) jne.

Finaaliks päevakorras oli harilikult „läbirääkimised“, „lahtised“ ehk „koosolekul algatet küsimused“ (vahel ka „kysimused“). Ent see „lohe“, kes istus kannatlikult kogu koosoleku aja alati ühede ja samade isikute suust „kõnesid“ kuulates ning vahel hääletamiseks kätt tõstes, ei algatanud kunagi ühtegi küsimust ja ei olnud tal pea kunagi ka millegi üle läbirääkida.

Pääle ülalkirjeldet istangute oli E. N. L. V. osakonna läinud aasta tegevuses veel rida mitmesuguseid loenguid. Lektoriteks olid aga alati ainult õpetajad. Terve seeria loenguid pidasid 1) hra Schatorsky (vene keeles) kirjanduse ja loodusteaduse üle ja 2) hra cand. math. Th. Koik füüsika üle. Osavõtt loenguist oli vilgas, mis osutab Viljandi õppurite tõsiseid huviseid teaduse ja kirjanduse vastu. Sellaste laengute hääd, harivat mõju ei taha ega saa keegi eitada, kuid niisugusel määral, nagu neid E. N. L. V. O. juhatus läinud kevadtalvel korraldas, jäävad puhtteaduslised loengud siiski enam hariduseltside kui õppur ühingute tegevuskavva.

Katsed osakonnas ringe ellu kutsuda ja õpilaste omavahelisi kõne- ning vaielusõhtuid korraldada, on senni ainult katseiks jäänud. Kord tekkis nagu mingi kirjanduse ring silmapirile. Häabus aga varsti ja kadus vaatepiirilt ühes omi suurte kavatsustega ilma, et mi dagi korda saata oleks suutnud.

Mis käesoleval aastal kavatsetakse ja teostetakse, seda näitab

igatahes läheim tulevik. Kindel on aga see, et kui tahetakse E. N. L. V. o-s tegevust luua, mis võimalikult kõiki huvitaks ja rahuldaks, siis tuleb sääl mõndagi muuta ja paljugi uuele alusele seada.

M. R—d.

„Uudismaa“

pööras palvega toetusraha saamiseks Haridusministeeriumi (40.000 m.), Tartu linnavalitsuse (20.000 m.) ja Tartu Maakonnavalitsuse (20.000 m.) poole. Viimane neist määras kõigest 5.000 m. kuna teistel alles otsus tegemata, selle tõttu ka majanduslik seisukord haunis raske.

6. det. s. a. oli Toimetuse juhatajal A. Juhansonil pikem jutuaajamine haridusminister J. Annusoniga „Uudismaa“ vaimlise ja ainelise seisukorra üle. Vastutulek oli kõigiti häätatlik.

Ligemal ajal loodetakse ülemaalse Noorsoo Ühendusega „Uudismaa“ asjus kokku leppida, mis ajakirja alust eestkätt vaimliselt kõvendaks. Ka muidu on Toimetusel mitmesugused kavatsused ajakirja huvitavamaks tegemiseks, näit. ilukirjanduslise nõuandja koopteerimine, milleks ettepanekuga kirj. A. Kitzbergi ja F. Tuglase poole pöörati.

Soomest, Norrast, Daanist, Rootsist ja Saksamaalt on lootusi oma kaastöölise kaudu ligemaid teateid säälse noorsoo tegevuse kohta saada.

Ülesanded.

Ülesannete väljaarvajad ja uute kokkusäädjad saavad 1—3 punkti iga ülesande päält. Esimesed kummagist liigist saavad hää autasu. Vastused tuleb ära saata ühe kuu kestes numbril ilmumisest arvates. Resultaadid avaldetakse ülejärgmises numbris¹⁾.

№ 3. Türgi kass.

— Meie naabril, advokaat Aarnio tütrel Elsal on Türgi kass, mille ta isa tõi temale minevaastaselt väljamaareisilt.

— Või tõesti — Türgi kass! No mis poolest see siis lahku läheb meie omadest?

— Temal on kirsivärvi selg ja roosivärvi käpad.

— Kuid siis ei ole see midagi iseäralist. Samasugune on ka meie kass ja mõni muugi.

Mis te arvate, mis värvi see „Türgi kass“ siis õieti oli?

(2 punkti.)

(„Põhjantähti.“)

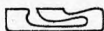
¹⁾ Ülesannete kokkusäädjaid palutakse saata toimetusele ka vastuseid.

Nõ 4. Ruudu kokkusäädmine.

Säada järgnevaist 4 kolmnurgast ja ruudust täieline „ruut“ kokku.

Märkus: Kolmnurgad on täiesti ühtivad ja kõikide pindade osad peavad samas vahekorras olema. (3 punkti) Saksakeelest J. T—n.

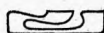
Vastused Nr. 1. ilmund ülesandeile.

Nõ 1. „Tõllassõitja“ võidab, sest tema raskus on tõlla keskkoha koon-
det, kuna füüsika säaduste järele see keha, mille raskuse punkt tsentrumis,
kiiremini veereb. Kiiruse vahekorrd on umbes 6 : 5. Võib ka tegelikult
järele proovida, kuid see on raske, sest vankri raskus ei tohi siin min-
git rolli mängida. Nii kerget vankrikest on aga peaaegu võimata leida.

Õieti vastasid: Mn.; J. T—n; E. V—k.

Nõ 2. Ülesannõ lahendub nii: tee A läheb ümber jaama E; tee B
ümber j. E ja A; t. C ümber j. E, A ja D; t. D. ümber j. E ja A ning
t. E otse jaama.

Paljud olid ühe tingimise ära unustanud, nimelt et teed tulid ajada
kõige lühemat sihti möõda. Õieti vastasid: Mn ja J. T—n.

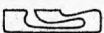

Küsimused ja kostused.

Selles osas võimaldab Toimetus lugijail mõttevahetuse igasugu küsi-
muste üle. Küsimusi üles säada ja nende päale vastata on õigus kõigil
lugijail, saates vastuse 1 kuu kestes päale numbril ilmunise Toimetusele.
Vastused avaldetakse ülejõrgmises numbris. Toimetus.

1. Kas juhataks keegi, kuidas kõige lihtsamalt päikesõ kella teha?

2. Kas on keegi Mülleri 15-minutilise süsteemi läbi teinud — kui
kaua ja missuguste tagajõrgedega? Mn.

Teadaanded.

Selles osas avaldavad Koolin. Keskliit ja ka üksikud ringkonna liidud endi teadaandeid ja korraldusi, mille täitmine kõigil, kellele nad kuuluvad, sunduslik.

E. K. Keskliidu Asemikke kogu otsused, tehtud 5. ja 6. XII. 1920, Tallinnas.

Edustet on: Sekretariaat ja Tallinna, Tartu, Pärnu, Rakvere, Narva ja Haapsalu koolinoorsoo liidud. Koosolekust võtab osa Riigi Koolinõunik h-ra J. Käis.

I. Kuulatakse ära aruanded, kust selgub, et on märgata üleüldist ühingute arvu vähenemist ja jõudude koondumist.

II. 1). III. ülemaal. Kongress otsustetakse ühenda kevadise ühisriiklise „Noorte Pühaga.“ Säetakse üldjoontes päevakord kokku.

2) Asemikke Kogu koosseisu muudetakse, nii et edespidi Asem. Kogus hääli on: Sekretariaadil, „Uudismaal“, Narval, Haapsalul, Valgal, Võrul, Petseril — igal 1; Pärnul, Viljandil ja Rakverel — 2; Tallinnal ja Tartul 3.

3) Sekretariaati järelejäänud liikmeil antakse uute liikmete juure koopteerimise õigus.

4). Ringkonna liitude sisemisse ellu Asem. Kogu end ei sega.

III. Leping Soome Koolin. Liiduga ratifitseeritakse „Uudismaas“ № 2 avaldet kujul. Alaliseks esitajaks S. K. L. juure kinnitatakse Sekret. ettepanekul R. Janno (asub Helsingis).

IV. Üleriikline Noorte Püha otsustetakse ära pidada kevadel õpetöö viimase kolme päeva jooksul Tartus. Eeskavas oleks: Spordipidu ja võistlused, laulupidu, muusika, rongikäik, kirjandusõhtu, draamaõhtu, segaeeskavaga pidu ja õpilaste tööde näitus. Kõik ettekanded peaksid võimalikult üleriiklist laadi kandma. Raudteel sõiduks loodetakse kergendusi. Soome Koolin. Liidul võimaldetakse külalisena osavõtt. Eeltööd jäävad Tartu Koolin. Liidu hooleks.

V. Põhjamaade noorsoo olümpiaad Helsingis tunnistetakse soovitavaks. Eeltööd jäävad Tallinna Koolin. L. teha.

VI. „Uudismaa“ Toimetusele ja Talitusele jäetakse ajakirja vaimlise ja ainelise seisukorra parandamiseks täielik vabadus. Ta tunnistetakse ka tegelikult E. K. Keskliidu häälekandjaks ja otsustetakse avaldada temas kõik Keskliidu ametlikud teadaanded, kohustes ühtlasi kõiki õppurühinguid ja koolin. Liitude juhatusi teda tellima.

VII. Kirjastus ühisus peetakse küll tarvilikuks, kuid raskesti läbi viidavaks. Tehakse ülesandeks Tartu K. Liidule selle elluviimiseks kõik teha, mis ta suudab.

VIII. Elarve määratakse 300.000 marga pääle kindlaks, missuguse summa saamiseks Haridusminist. poole pööratakse. Detailsem väljatööt. jäetakse Sekretär. hooleks.

IX. 1) Keskliidu lipu ja märgi kavade väljatöötamine jääb Tallinna Koolin. Liidu hooleks.

2) Õppur-ühingute ja õppur-sõdurite albumite toimetused likvideeritakse.

3) Otsustetakse pöörata ettepanekuga Haridusmin. poole, et see kindlustaks õpilaste ühinemisvabaduse.

4) Petseri Reaalgümnaasiumi õpilaste ja õpetajate vahelise konflikti kohta igakülgeid seletusi ära kuulates, tunnistetakse koolinõuniku tegevus õigeks.

Kõigile õppurühingute ja koolin. liitude juhatusile.

Asemikke Kogu otsuse põhjal 5 ja 6. XII. 20. teatab E. K. Keskliidu Sekretariaat, et kõik õppurühingute ja koolin. liitude juhatused on ühenduse pidamise otstarbel kohustet ühingu arvel tellima Keskliidu hääle kandjat „Uudismaad,“ mis sisaldab kõiki Keskl. teadaandeid ja korraldusi. Ühtlasi on nad kohustet kõiki sääl ilmuvaid teadaandeid täpikäält täitma, kuna neid igale eraldi kirjalikult enam ei korrata.

E. K. Keskliidu Sekretariaat.

Veel kord

pöörame kõigi noorsoo ajakirjade toimetuste poole palvega, et nad igast endi mitmuset väljaandest ühe eksemplari „Uudismaa“ Toimetusele tarvilise ülevaate tegemise võimaldamiseks saadaksid, tarbekorral arvet, mis viibimata välja makstakse, kaasa lisades. Mitmekordseist palveist hoolimata, ei ole seda kõik veel mitte teinud.

„Uudismaa“ Toimetus.

XI Eesti Karskuskongress

peetakse Tartus jaanuari algul. Osavõtma kutsutakse kõik seltsid ja organisatsioonid, kes täiskarskuse seisukohal asuvad.

Kongress kestab 3-4 päeva. Koosolekud jagunevad üleüldisteks ja seltside asemikkude koosolekuiks. Kongressi ajal korraldab Keskoitokond Karskusnäituse. Kõneleđa on lubanud professorid J. Bergmann ja A. Rammul. Siis on palutud Soomest toimetaja V. Karpio ja prof. T. Laitinen, kes oma katsete läbi terves ilmas tuntud.

Toimetus: A. Juhanson, J. Kerge, E. Leppik, L. Obst, J. Rosental, A. Valter.

Vastutav toimetaja: cand. phil. Villem Ernits

Väljaandja: E. Koolinoorsoo Kesklüüt ja E. Karskusseltside Keskoitokond.

Toimetus ja Talitus asub Tartus, Riia tän. 2.